

Un număr vechi 1 leu

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR : D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR : I. N. GESĂRESCU

ABONAMENTUL

pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Strălănătatea : 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCURESCI

6, Splaiul Brâncoveanu Voevod, 6

Vis-à-vis de Palatul Justiției

S U M A R

Publicarea actelor de notariat (urmare), de d. I. N. Cesărescu.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

Inalta curte de casație și justiție, s. I : *Badea Dumitru Anghel și Dumitru Anghel ca soț pentru autorizare cu Dumitru G. Neacșu și Rada Stancu Anton.*

Idem s. II : *August Dall'Orso cu G. I. Georgeacopol și Haia Pardovitz.*

Curtea de apel din București, s. I : *Florica D. Ștefănescu cu P. Georgesca.*

Tribunalul județului Vlașca : *C. Popescu cu Peța Gheorghe.*

PUBLICAREA ACTELOR DE NOTARIAT

(Urmare)

Am demonstrat în numărul trecut (*) cum măsura Tribunalului de Notariat Ilfove vexatoare și ilegală.

Astăzi, vom arăta cum această măsură atinge creditul țării.

Este de netăgăduit că o criză financiară intensă bântue țara, criză pe care fie-care și-o explică în felul său de a vedea dându-i cause diferite. Nu intrăm în cercetarea nici uneia din aceste cause, dar constatăm un lucru, că, din zi în zi, capitalurile dispar. Și când zic dispar, poate că termenul nu e tocmai propriu, fiindcă în realitate capitalurile nu dispar ci se ascund.

Avem și am avut tot-d'auna capitaluri și capitaliști. O criză agricolă de un an, doi, nu putea să ne aducă—fie-ne permis cuvântul—in sapă de lemn; nu putea să facă să dispară cu desăvârșire capitalurile; dar ele se ascund și se ascund pentru că nu și mai găsesc *siguranța* trebuitoare. *Ceia-ce face să circule capitalul, e creditul și creditul e bazat pe siguranță.* Acolo unde siguranța lipsește creditul dispare iar capitalul se ascunde. Acestea sunt adevăruri netăgăduite și necontestate. O țară ca și un individ care nu presintă siguranța că la termen are să restituie

(*) A se vedea *Curierul Judiciar* No. 59 din 20 Sept. 1901.

capitalul ce i s'a plasat, este lipsită de credit și o țară fără credit, dă înapoi, regresează. Ceia-ce face ca popoarele să progreseze economic este modul cum ele știu să concilieze creditul cu siguranța; adică un credit cât se poate de intens cu o siguranță cât se poate de mare⁽¹⁾ fiindcă, acolo unde nu e credit, nu e capital și unde nu este capital nu e progres economic.

Dar oare de unde isvoraște această siguranță pentru capitalist? De sigur, din convingerea ce și face el, cum că banul dat are să i se întoarcă cu profit. Și această convingere i-o va forma numai situațiunea bănească a aceloră cu care tratează. Va juca un rol oare-care și persoana, adică și creditul personal, însă ceia-ce va asigura, în cea mai mare parte, pe capitalist va fi menținerea acestui echilibru între ceia-ce el poate da fără riscuri și aceia-ce partea cea-l'ălăt merită să primească.

Or, cum va putea capitalistul să cunoască acest echilibru când el nu va avea cunoștința de situațiunea bănească a aceloră cu cari tratează? Cum va putea să știe că cutare merită atâta credit, dacă în loc de a i se arăta în mod cinstit și limpede situația bănească a fie-căruia ce solicită de la el un credit, din potrivă i se ascunde cu voință și cu știință această situație? Nu; în felul acesta nu se consolidează creditul, din contră, el dispare, căci capitalurile lipsite de siguranță fug aiurea. Nu mai vorbesc de capitalurile streine cari vor lipsi cu desăvârșire, pentru că dacă cei din țară mai pot căpăta pe ici pe colea câte o cunoștință de starea financiară a fie-căruia, streinii sunt cu desăvârșire lipsiți de aceste cunoștințe și abandonați creditului personal, adică încrederei ce inspiră persoana celui cu care tratează. De aci, înșelăciunea, de aci înlesnirea escrocheriei; de aci discreditul! Să nu ni se spună că streinii pot ca și conaționalii să ia informații, pentru că mai întieiu cercetările a-

(1) Treilhard. Loc. cit.

cestea prealabile sunt de natură a întârzia afacerile și ori-ce întârziere, constituie o piedică la circulația capitalurilor, care cere iuțeală, promptitudine.

Dar, afară de aceasta, cui se poate adresa streinul pentru a lua informații? Grefierului tribunalului de notariat? Și cum va face acest lucru? Și cum va corespunde el cu grefierul? Atâtea întrebări, atâtea imposibilități. Și atunci se va întâmpla ceea ce se întâmplă de alt-fel și astă-zi că streinul: său se va lipsi de a mai trata afaceri în România, său se va adresa unor oameni preținși informatori, dar cari în mare parte neavând nici o cunoștință în această privință și mai ales neavând nici o răspundere, dau informațiunile cele mai greșite cari 'l expun la surprizele cele mai supărătoare.

În asemenea condițiuni cum se mai poate pretinde ca streinul capitalist să-și deschidă punga? Cu siguranță el va refuza să mai trateze în România și se va întâmpla cu toți capitaliștii streini, ceea ce s'a întâmplat cu o casă din Europa care a șters România de pe harta economică a Europei.

Iată pentru ce din acest punct de vedere, măsura Tribunalului de a nu mai permite publicarea actelor autentice nu este nemerită, și pentru ce cred că ar trebui din contră, să contribuim cu toții ca pe ori-ce cale să facem cunoscut starea bănească a fie-căruia, său mai propriu vorbind, ce avem și ce cheltuim și atunci pe de o parte capitalistul n'ar mai avea motiv de a se teme, pentru că ar ști ce credit să ne acorde iar pe de alta vom mai pune și noi frâu cheltuelilor. Alt-fel, trăim într'o atmosferă vicioasă și înșelătoare, plină de surprize. Neconținut vom privi la acest spectacol nenorocit de a avea milionari în viață și faliți dupe moarte.

Cu cât vom da însă o mai mare extensiune publicității, cu atât această stare de lucruri va înceta; și cu atât oferta va fi mai întinsă, iar cererile mai cu băgare de seamă.

Dar, nu e numai atât. Măsura Tribunalului lovește și într'unul din cele mai importante principii de drept: *publicitatea actelor cari interesează pe terți*;

Sunt cunoscute luptele intense date la începutul secolului trecut pentru a menține sistemul clandestinității transacțiilor imobiliare.

«Il n'y a pas d'histoire plus intéressante que celle des origines de la publicité», zice Laurent T. XXIX No. 13.

Și atunci ca și acum erau partizani ai sistemului dreptului roman. Și atunci ca și acum se zicea: pentru ce acest amestec în viața privată a oamenilor; pentru ce atâtea pedici și formalități în transacțiile dintre particulari? Bunurile sunt

oare singura garanție pe care o caută creditorii? Ce? nu se uită ei mai mult la conduita și la moralitatea debitorului? Se pune înainte și interesul comerțului și se pretindea că fondurile se vor ascunde dacă se vor obicinui capitaliștii să caute siguranța numai într'un gagiu; etc.

Cu toate acestea sistemul publicității, de și mai târziu, dar a reușit și a reușit pentru că era o necesitate socială. Transacțiunile se imputănau, capitalurile se ascundeau, tocmai din această lipsă de siguranță; pentru că moralitatea și buna conduită de și sunt o garanție în obligațiuni, totuși aparențele sunt adese ori înșelătoare, și cu cât se va pune acel care are nevoie de fonduri în situațiune de a nu putea înșela asupra stărei sale financiare, cu atât creditul se va consolida (1).

Cine erau însă partizanii sistemului clandestinității? Oamenii Curței, acei cari voiau să ascundă adevărata lor situațiune pentru a continua să aibă credit, ceea ce a făcut pe partizanii legii din 21 Ventôse an VII să zică cum că dacă edictul din 1673 (2) a fost retras în anul următor, *il faut l'imputer aux brigues du parlement* și citează pretinsul testament al lui Colbert din care extrage: «*Que le parlement, qui tirait sa substance des cent têtes de l'hydre, craignit qu'elle ne les perdit; qu'il voulut favoriser les gens de la Cour, qui n'eussent pu trouver des ressources quand leurs affaires eussent été découvertes* (3).

Dacă însă la începutul secolului trecut mai erau permise aceste discuțiuni, cauza e că era vorba să se treacă de la un sistem la altul, de la sistemul tradițional al clandestinității la sistemul de publicitate și era greu să se schimbe o stare de lucruri învechită, fără s'gduiră; astă-zi însă când eficacitatea și necesitatea publicității nu se mai discută, nici din punctul de vedere economic, nici din punctul de vedere al dreptului, a repune din nou în discuție sistemul publicității și a căuta să revii în mod indirect la sistemul clandestinității este și o greșală și un pericol social.

Da, în starea încordată de lucruri actuală, când creditul țerei e zdruncinat, când tot ce e capital se ascunde și tot ce e capitalist e plin de neîncredere, este un pericol să pui pe tapet cesțiunea clandestinității actelor ce interesează pe terți. Căci să punem cesțiunea franc și limpede: este a reveni la sistemul clandestinității când

(1) Treilhare *Discussion* du Conseil d'Etat et du tribunal sur le Code civil.

(2) Acest edict a creat grefele pentru opozițiile creditorilor și registrele pentru înregistrarea hipotecilor.

(3) Bigot-Préamencu. Séance du Cons. d'Etat. 12 pluvi, an. XII.

Impedici publicarea acestor acte, fiind-că e naiv să creadă cine-va cum că un capitalist în Europa s'ar mulțumi cu o cercetare de ocazie a registrului după referatul grefierului, când 'l impedici de a avea zilnic și la fie-ce moment la dânsul, controlul transacțiunilor petrecute în țară, control pe care nu 'l poate face de cât prin ajutorul jurnalelor sau revistelor.

Mult timp Societatea a fost condusă de această idee greșită și anume: că cu cât se vor pune mai multe pedici creditorilor, cu atât se vor protegia debitorii, singurii cari merită protecție de la lege. Eroare. Protecțiunea trebuie să fie egală pentru unii ca și pentru alții. Timpul a demonstrat acest lucru cu suficiență și credem că asemenea idei 'și-au făcut veacul și că a sosit timpul când trebuie să luptăm cu toții pentru a da un mai mare avânt transacțiunilor și a asigura capitalurilor o circulațiune cât mai mare și cât mai repede. Or, măsura tribunalului, numai la acest rezultat nu ne va conduce; din contră, ea greșește și față de capitaliști și față de cei cari au nevoie de fonduri și mai presus de toate față de creditul țerei.

Față de capitalist greșește pentru că 'l expune cum am mai spus, la riscuri și la surprize su-părătoare; față de cei care au nevoie de fonduri pentru că pe de o parte 'l încuragiază la împrumuturi și chiar la fraudă, iar pe de alta cu greu va mai găsi fonduri; iar față de țeră că 'i zdruncină creditul când ne vom presenta neconținut sub acest aspect: de o parte, cheltuială, risipă, iar de alta, faliment. Căci, ori-ce-am face, ori-cât am ascunde noi împrumuturile pe cari le facem zilnic, și ori-cât am împedica publicarea lor, so-sece un moment în care totul e dat pe față; momentul scadenței când creditorul pune în urmărire averea. În acest moment totul se publică, nimic nu se mai ascunde, dar se publică în mod forțat și atunci la ce a mai folosit toată această acoperire, dacă nu la îndrumarea spre ruină!

Nu zic că toți câți se împrumută ajung la acest rezultat; dar în mare parte de sigur vor ajunge dacă se va consfinți măsura tribunalului, pentru că ea tentează, e seducătoare, și atunci față de această măsură terminând vom zice: Noi suntem pentru publicarea de bună voe; tribunalul, pentru publicarea în mod forțat.

Ne place însă a crede un lucru, cum că tribunalul va reveni asupra măsurii sale și va permite ca și mai înainte copiarea actelor autentice, contribuind ca și până acum la o extensiune și mai mare a principiului publicității acestor acte.

I. N. Cosărescu
advocat

Doctor în drept din Paris.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, Secția I

Audiența de la 9 Maii 1901

Președenția D-lui GR. LAHOVARI, Președinte

Badea Dumitru Anghel și Dumitru Anghel ca soț pentru autorisare cu Dumitra G. Neacșu și Rada Stancu Anton

Stare civilă. - Dovedirea stărei civile a persoanelor. - Registre de stare civilă. - Martori. - Când este admisibilă proba testimonială. - (Art. 33 din Codul civil).

Starea civilă a persoanelor nu se poate dovedi de cât prin registrele stărei civile, și într'un mod excepțional prin martori sau prin alte probe luate de aiurea, când nu există registre de acte civile, sau când acele registre au fost pierdute sau distruse.

Ast-fel este neadmisibilă proba cu martori pentru dovedirea stărei civile a persoanelor când se pretinde că s'a omis a se trece actul în registrele stărei civile.

Decisiunea 202/901. - Casată decisiunea Curței de apel București, secția II cu No. 16/900 în urma recursului făcut de Badea Dumitru Anghel și Dumitru Anghel în proces cu Dumitra G. Neacșu și Rada Stancu Anton.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut de d-l consilier Al. Degré;

Pe d-l avocat Crețu în desvoltarea motivelor de casare, și

Pe d-l avocat Pitiș în combateri;

Deliberând,

Asupra motivului de casare invocat:

«Curtea de apel s. II prin hotărîrea sa No. 16, admitând modul de a vedea al tribunalului și stabilind că starea civilă a cuiva se poate dovedi prin martori, chiar când registrele de stare civilă sunt în regulă și în ființă, suficiență fiind simpla afirmație a părții că oficerul stărei civile ar fi omis a trece în registre starea sa civilă, prin aceasta violează dispozițiile art. 33 C. civ. mai cu seamă când partea nu dovedește cu nimic cele afirmate și când nu aduce în sprijinul acestei pretense omisiuni nici măcar un început de dovadă scrisă».

Având în vedere decisiunea cu No. 16/900 a Curței de apel din București s. II ce este supusă recursului;

Având în vedere dispozițiunile art. 33 din Codul civil;

Având în vedere că după acest articol starea civilă a persoanelor nu se poate dovedi de cât prin registrele stărei civile și într'un mod excepțional prin martori sau prin alte probe luate de aiurea, când nu există registre de acte civile, sau când acele registre au fost pierdute sau distruse;

Considerând că de s'ar admite proba testimonială pentru a dovedi un act al stărei civile, și în cazul când există asemenea registre dar s'ar pretinde că s'a omis de a se trece actul în acele registre, admiterea probei testimoniale în asemenea cas nu numai ar întinde

excepțiunile prevăzute de lege, dar ar răsturna regula generală pusă în art. 33 C. civ., căci proba testimonială s'ar substitui în toate cazurile probei ce trebuie să rezultă din registrele stărei civile;

Considerând că, în specie, Curtea de apel a admis de a se dovedi cu martori un act al stărei civile pe simplul cuvânt al părților, că oficerul civil a omis de a trece actul în registrele destinate a-l constata;

Că Curtea procedând ast-fel, a dat o greșită interpretare art. 33 din Codul civil, și deci decisiunea ei, urmează a fi casată.

Pentru aceste motive, Curtea, casează, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE secția II-a

Audiența de la 29 Mai 1901

Președenția D-lui GH. PHEREKYDE, Consilier

August Dall'Orso cu G. I. Georgeacopol și Haia Pardovitz

Probe. — Martori. — Cestiuni de fapt. — Constatarea lor. — Aprecierea forței probante a probelor. — Apreciere suverană a instanțelor de fond. — Limita acestei aprecieri. — Erori grave de fapt. — Casare.

Dreptul ce au instanțele de fond de a constata faptele într'un mod suveran și de a aprecia forța probantă a probelor făcute de părți, nu poate merge până a afirma că acele probe constată contrariul faptelor arătate în mod expres în acele probe, căci în acest cas, asemenea afirmațiunii constituie erori grave de fapt.

Ast-fel este casabilă hotărîrea instanței de fond când întemeindu se pe depunerile unor martori, conține erori evidente asupra arătărilor acestor martori, privind ce a tăgăduite de densusi faptele afirmate de ei în mod precis, ceea ce numai constituie apreciere sau interpretare de mărturisiri, ci erori de fapt cari conduc la un rezultat eronat.

Decisiunea 149/901.—Casată decisiunea Curței de apel Galați, secția I, No. 68/900 în urma recursului făcut de August Dall'Orso în proces cu G. I. Georgeacopol și Haia Pardovitz.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut de d-l N. Mandrea, președinte;

Pe d-l avocat Tache Ionescu în dezvoltarea motivelor de casare;

Pe d-l avocat P. Borș în combateri, și

Pe d-l procuror St. Stătescu în concluziuni, fiind minorii în cauză.

Deliberând,

Asupra motivului I și II de casare:

I. «Violarea art. 387 Cod com. Eroare grosieră de fapt și exces de putere prin denaturare de acte și de depuneri de martori. Stabilit fiind de către noi că pretenția lui Georgeacopol este inadmisibil fiind dat că am tratat cu un comisionar în deobște cunoscut ca comisionar, ba chiar cu comisionarul lui Georgeacopolu, Curtea pentru a înlătura urmările juridice ale faptelor invocate de noi afirmă că nu s'a stabilit că Pardovitz era comisionar, că martorii nu ar fi spus că Pardovitz era comisionar și că din scrisorile lui Georgeacopol către Pardovitz nu ar reeși că Pardovitz era comisionarul

lui Georgeacopol. Toate aceste afirmări ale Curței de apel nu se datorește de cât unor grosiere erori de fapt și unui evident esces de putere. Iar considerantul Curței, prin care spre a scăpa de consecințele juridice rezultând din adevăratele raporturi dintre Pardovitz și Georgeacopol, afirmă ca Pardovitz era numai un mandatar al lui Georgeacopol, și pe acest temel nu recunoaște privilegiul lui Dall'Orso constituie o violare a art. 387 din Cod de comerț;

II. «Violarea principiului că în materie de mobile justul titlu este posesiunea, violarea art. 387 Cod com. eroare grosieră de fapt și esces de putere. Curtea de apel de și recunoaște că prin actul de comision Pardovitz a transmis lui Dall'Orso închirierile hambarelor în care se află marfa în discuție, și că Dall'Orso a asigurat acea marfă și posedă și azi cheile hambarelor, totuși tăgăduiește lui Dall'Orso posesia grâului dat în comision.

«Spre a tăgădui această posesie Curtea afirmă că grânele nu fusese descărcate la data facerii actului de comision, că Alexandrescu care se prelinde de Curte că ar fi deținut unele chei era magasinerul lui Georgeacopol, că hambarele ar fi fost închiriate de Georgeacopol și că lacătete ale căror chei le are Dall'Orso acasă ar fi recunoscut că au fost puse peste și după lacătele lui Georgeacopol. Toate aceste afirmări sunt fructul unor erori grosiere de fapt și a unor adevărate excese de putere. Deosebit de aceasta Curtea în consecințele juridice pe care le trage din faptele ce stabilește uită că Dall'Orso este un terțiu».

Considerând că Curtea de apel constată faptele următoare: Din scrisoarea de comision cu data de 28 August, cu care se servă August Dall'Orso rezultă că la acea dată Heinrich Pardovitz, fiul și procuratorul lui I. Pardovitz a predat numitului Dall'Orso spre vânzare și comision două-zeci și patru și jumătate vagoane grâu descărcate în două hambare; Dall'Orso a fost pus în posesiunea acelei mărfi prin remiterea cheilor de la magasi, și asupra produselor date în comision, Pardovitz a primit tot în aceea zi, suma de 25000 lei, iar contractul de chirie a magasiilor a fost trimis lui Dall'Orso, care a asigurat grâul la compania de asigurare;

Considerând că Curtea de apel recunoaște, o dată aceste fapte stabilite, că din ele ar decurge pentru Dall'Orso dreptul de privilegiu, asupra arătatei grâne, conform art. 387 din Codul de comerț, dacă se constată că la 28 August Pardovitz avea posesiunea grâului constituit de densusul în comision către Dall'Orso;

Considerând că Curtea de apel spre a tăgădui lui Pardovitz faptul posesiunii grâului trimis lui de Georgeacopolu, în ziua când a constituit acel grâu în comision lui Dall'Orso, se bazează pe circumstanța că în ziua de 28 August tot grâul nu era încă descărcat în magasiile arătate în scrisoarea de comision, și în special nu era comisionarul lui Georgeacopolu;

Considerând că Curtea de apel constată că martorii ascultați la tribunal sub prestare de jurământ, arată că Pardovitz nu era comisionar, că n'a făcut nici o dată fapte de comisionar pentru Georgeacopolu și că Dall'Orso n'a avut cheile magasiilor care conțineau

grâul asupra căruia pretinde un drept de privilegiu ;

Considerând că drepturile ce au instanțele de fond de a constata faptele într'un mod suveran, și de a aprecia forța probantă a probelor făcute de părți, nu poate merge până a afirma că acele probe constată contrariul faptelor arătate în mod expres în acele probe căci în acest cas, asemenea afirmațiunii constituie erori grave de fapt ;

Considerând că martorii ascultați de tribunal, Mihailides și D'Aujord'hui arată în mod expres că Pardovitz era comisionarul lui Georgeacopolo și Curtea din eroare spune că acei martori arată contrariul, adică că Pardovitz n'avea calitatea de comisionar și n'a făcut nici o dată fapte de comisionar pentru Georgeacopolo ;

Considerând asemenea că Curtea arată în mod eronat că relațiunile de comitent și comisionar nu rezultă din scrisoarea lui Georgeacopolo, pe când în mai toate acele scrisori să tratează numai de grâne trimise în comision ;

Considerând că Curtea de apel comite o eroare de fapt tot așa de evidentă în privința martorului Alexandrescu care arată faptele în mod absolut contrariu celui admis de Curte ca rezultând din depunerea lui ;

Considerând că circumstanța că tot grâul nu era pe deplin descărcat în magazinele închiriate în ziua de 28 August nu este de natură a dovedi, cum zice Curtea, că Dall'Orso n'a putut avea posesiunea grâului arătat în scrisoarea de comision, de oare-ce Curtea de apel singură constată că descărcarea grâului s'a complectat imediat în urmă, în zilele de 29, 30 și 31 August și partea adversă nu pretinde că în aceste zile i s'ar fi constituit ei vre un drept asupra acestor grâne, prin urmare faptul că tot grâul n'a intrat în posesiunea lui Pardovitz și a lui Dall'Orso de cât în ziua de 31 August, în loc de a fi intrat deja în posesiunea lor în ziua de 28 nu schimbă nimic la dreptul lui Dall'Orso ;

Considerând că ast-fel fiind, Curtea de apel, n'a ajuns a respinge apelul lui Dall'Orso, și a'î refusa dreptul de privilegiu ce pretinde asupra grâului ce i se constituie în gagiu, conform art. 387 din Codul de comerț, pentru banii ce avansase asupra acestui grâu, de cât comitând erori evidente asupra arătărilor martorilor, privind ca tăgăduite de acești martori faptele afirmate de ei în mod precis, cea ce nu mai constituie apreciere sa'ă interpretare de mărturisiri, ci erori de fapt, care conduc la un rezultat eronat ;

Considerând că urmează de aci că recursul lui Dall'Orso este fondat.

Pentru aceste motive, Curtea, casează, etc.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI, Secția I

Audiența de la 23 Octombrie 1900

Președenția D-lui ATH. C. KIVU, Prim-Președinte

Florica D. Ștefănescu cu P. Georgescu

Deciziunea comercială No. 89/900

Cambie.— Lipsa protestului.— Protest neregulat.— Prolungirea termenului de plată.— Dacă fac să se peardă acțiunea cambială.— Cambie subscrisă de femece.— Autorizația soțului.— Din ce fapt reese.— Lipsa mențiunei «bun și aprobat».— Dacă cambia este nulă.— Inceput de dovadă scrisă.— Complectarea probei.— Martori și presumpțiuni.— (Art. 273 și 275 Codul comercial).

1. Lipsa protestului ca și protestul neregulat nu ridică portorului acțiunea cambială în contra emitenților și prin urmare nici prelungirea termenului de plată nu'i ridică acest drept.

2. Din momentul ce soțul a semnat alături de soția sa într'o cambie și s'au obligat amândoi la plata sumei prevăzută într'insa, reese că femecea a avut autorizația soțului său pentru a semna cambia, de oare-ce autorizația maritală reese numai din simplul fapt al concursului soțului la facerea actului.

3. Mențiunea «bun și aprobat», când cambia este scrisă de un altul de cât debitorul, nu este cerută sub sancțiunea nulității titlului, ast-fel că lipsa acestei formalități nu atrage nulitatea cambiei și deci o asemenea cambie poate servi ca început de dovadă scrisă în ce privește numărarea valorii și proba se poate complecta prin toate mijloacele de probațiune permise de legea comercială, prin presumpțiuni și martori.

S'au ascultat d-l avocat G. I. Demetrescu din partea apelantei în desvoltarea motivelor de apel, și

Pe d-l avocat I. Malla din partea intimatului în combateri :

Curtea deliberând,

Asupra apelului făcut de d-na Florica D. Ștefănescu, cu autorizația soțului său D. Ștefănescu, în contra sentinței cu No. 64 din 1900 a tribunalului Argeș prin care se vede obligată a plăti d-lui P. Georgescu suma de cinci mii lei cu dobânda legală de la 27 Martie 1900 plus cinci-zeci lei cheltueli de judecată ;

Ascultând pe părți în debateri și văzând actele exhibate în instanță precum și concluziunile scrise atașate la dosarul cauzei ;

Având în vedere că apelanta se opune la plata sumei de cinci mii lei prevăzută în cambia cu data de 19 Noembrie 1896, invocând nulitatea acestei cambii pe următoarele motive: 1) fiind-că cambia ar avea două scadențe; 2) fiind-că dânsa, apelanta, nu a avut autorizația soțului său pentru a semna această cambie; și 3) cambia fiind scrisă de altă persoană, apelanta nu a adăogat înaintea semnăturii sale cuvintele «bun și aprobat» conform art. 275 Cod comercial ;

Considerând că din cuprinsul cambiei cu data 19 Noembrie 1900 se vede că scadența ei a fost una și aceeași pentru toată suma arătată în cambie ; că această scadență a fost fixată la 15 Martie 1900 și prelungită în urmă la 25 Martie 1900 prin cuvintele «la 25 Martie 1900» adăogate în susul semnăturii emitenților ;

Considerând că prelungirea termenului cambiei în mod expres fiind o favoare pe care creditorul o putea acorda debitorilor și în mod tacit, stând în inacțiune, nu poate fi pusă în discuțiune întru cât nu se discută cesțiunea regularității protestului, constant fiind că lipsa protestului ca și protestul neregulat nu ridică portorului acțiunea cambială în contra emitenților ;

Că așa fiind, primul motiv invocat de apelantă este nefondat ;

Considerând că de și apelanta susține că a semnat cambia cu data 19 Noembrie 1896 după ce deja o semnase soțul său și că atunci când a semnat-o dânsa nu a avut autorizațiunea soțului său, totuși din cuvintele scrise în cambie «vom plăti» «a noastră poliță» «la termen vom urma» și «către noi înșine» se vede că cambia încă de la început a fost semnată atât de apelantă cât și de soțul său ;

Considerând că din momentul ce soțul apelantei D. Ștefănescu a semnat menționata cambie alături de soția sa Florica D. Ștefănescu și s'a obligat amândoi la plata

sumei prevăzută într'insa, nu se poate susține că apelanta nu a avut autorizația soțului său, de oare-ce autorizarea maritală reese numai din simplul fapt al concursului soțului său la facerea actului;

Că așa fiind și din acest punct de vedere apelul este nefondat;

Considerând că al treilea și ultim mijloc de nulitate invocată de apelantă este lipsa mențiunii «bun și aprobat» cu suma în litere, cerută de dispozițiile art. 275 Cod comercial;

Având în vedere că, într'adevăr cambia cu data 19 Noembrie 1896 nu conține în susul semnăturii apelantei mențiunea «bun și aprobat» cu arătarea în litere a sumei pentru care se obligă;

Considerând că această mențiune cerută de art. 275 Cod comercial, în cazul când cambia este scrisă de un altul de cât debitorul, nu este prevăzută sub sancțiunea nulității titlului, de oare-ce art. 273 Cod comercial care prevede nulitățile unei cambii se ocupă de condițiunile esențiale arătate în articolele care 'l preced, pe când formalitatea «bun și aprobat» este cerută tocmai de art. 275 Cod com. fără nici o sancțiune;

Considerând că lipsa acestei formalități, neatrăgând nulitatea titlului el poate servi ca început de dovadă scrisă în ce privește numărarea valorii și se poate completa prin toate mijloacele permise de legea comercială, prin presumpțiuni și martori;

Având în vedere că în acest scop, Curtea prin încheierea No. 2109 de la 25 Septembrie, a admis proba testimonială pentru a se dovedi că suma ce a răspuns creditorile, P. Georgescu lui Dimitrie Ștefănescu și soției sale Florica Ștefănescu, este aceea de cinci mii lei prevăzută în cambia cu data 19 Noembrie 1896;

Considerând că, din faptul scrierii cambiei de cinci mii lei de către însăși soțul apelantei, din faptul semnării acelei cambii de către apelantă alături de soțul său D. Ștefănescu, precum și din faptul recunoașterii soțului apelantei, codebitor al său, că intimatul ia numărul lui suma de cinci mii lei, rees presumpțiunii concordante grave și precise că apelanta avea deplină cunoștință de cuprinsul cambiei prin care se obligă semnând-o;

Că pe lângă acestea depozițiile martorilor Al. Brezeanu și H. Rădulescu, ascultați sub prestare de jurământ conform art. 196 Pr. civilă confirmă că număratoarea sumei de cinci mii lei prevăzută în cambie s'a făcut de către P. Georgescu, atât apelantei, cât și soțului său, după ce D. Ștefănescu a scris cambia în biroul lui P. Georgescu și după ce atât dânsul cât și soția sa Florica Ștefănescu au semnat această cambie;

Considerând că de și martorii Radu Diaconescu, Alecu Nicolescu și Ioniță Gheorghe, propuși de apelantă, afirmă că atunci când P. Georgescu a numărât cinci mii lei lui D. Ștefănescu, soția acestuia Florica Ștefănescu apelanta de azi nu era de față și că 'și aduc aminte că de către D. Ștefănescu s'ar fi zis lui P. Georgescu «'m-am făcut plăcerea a iscălit și nevasta mea» totuși aceste mici detalii ținute minte după un interval de aproape patru ani și de către niște persoane ce nu se interesau de afacere, venite numai să consume de ocazie în cârciuma lui P. Georgescu, dovedesc că afirmarea lor nu este sinceră și este făcută în interesul cauzei numai de complăcență pentru apelantă;

Prin urmare apelul făcut de Florica Ștefănescu este nefondat și din acest al 3-lea punct de vedere;

Vzând și art. 140 din Pr. civilă;

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier Gr. Ștefănescu, Curtea respinge apelul etc.

(ss) At. C. Kivu, V. Bossy, Em. Anastasiu, Gr. Ștefănescu.

grefier (s) N. Brăteanu.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI VLAȘCA

Audiența de la 30 Maii 1901

Președenția D-lui I. A. FLORIAN, Membru

C. Popescu cu Peța Gheorghe

Sentința civilă No. 204/901

Testamente. — Testament făcut de soție în favoarea soțului. — Motive de anulare basate pe separație de patrimoniu, pe faptul că testamentul poartă o dată anterioară autentificării. — Captațiune. — Causă de boală «arterio-sclerosă». — Autentificare. — Identitatea părților și martorilor. — Arătarea domiciliului părții când judecătorul instrumentează la acel domiciliu. — Delegațiune dată de supleant unui judecător superior în grad. — Dacă este valabilă. — (Art. 13, 18 și 19 din legea de autentificare; art. 7 și 17 din legea organizării judecătorești).

1. Testamentele sunt acte de ultimă voință și e de cea mai mare importanță ca justiția să fie cât se poate de scrupuloasă cu pretențiunile acelor ce vor să le anuleze.

Ast-fel, faptul că soția, care a testat în favoarea soțului său, a cerut, la trei ani după căsătorie, separație de patrimoniu, nu poate denota răul traiu dintre soți întru cât se știe că în cele mai multe împrejurări, și mai cu seamă în căsătoriile comercianților, separația intervine ca o măsură de prudență, fără să atingă cătuși de puțin sentimentele de afecțiune ale soților, și deci acest fapt nu poate fi invocat pentru anularea testamentului făcut de soție în favoarea soțului.

De asemenea din faptul că testamentul poartă o dată anterioară autentificării lui, nu se poate trage conclusia de anulare a actului însuși, întru cât nici un text de lege nu impune ca actele să fie redigiate în chiar ziua autentificării lor.

2. Captațiunea este întrebuițarea mijloacelor cari tind să inducă în eroare pe acel ce voește să testeze, fie prin lingusiri, fie prin machinațiuni frauduloase ca: sequestrarea, denigrarea, etc.

3. Boala „arterio-sclerosă” nu implică în toate cazurile o slăbire a facultăților mintale, ast-fel că motivul de anulare al unui testament întemeiat numai pe simplul fapt că testatorul era bolnav de această maladie în momentul când a testat, nu poate atrage anularea testamentului dacă nu se dovedește că în adevăr testatorul nu 'și avea mințile întregi când a testat.

4. În autentificare, identitatea părților și martorilor se poate stabili prin cunoștința personală a funcționarului public chemat a adevări și care o declară în act.

5. În autentificare, judecătorul delegat a instrumenta la domiciliul părții trebuie să indice în procesul său verbal locuința unde a instrumentat.

Cu toate acestea nu este ținut a arăta chiar numele orașului, când din termenii întrebuițări reese că a instrumentat în orașul de reședință al tribunalului.

6. Delegațiunea dată de judecătorul supleant al tribunalului unui alt judecător al aceleiași tribunal, superior lui în grad, cum ar fi judecătorul sindic, de a se transporta la domiciliul părții ce voește a autentifica un act este valabilă.

Tribunalul,

Având în vedere acțiunea intentată de C. Popescu prin petiția înregistrată la No. 1812 din 5 Februarie 1898, contra lui Peța Gheorghe și prin care tinde la anularea testamentului autentic făcut de sora reclamantului Ecaterina în beneficiul hărhatului său căruia 'i lasă întreaga sa avere;

Având în vedere testamentul în chestiune instrumentat la domiciliul defunctului de către d-l E. Car-tojanu jude sindic și autentificat la No. 585 din 8 Decembrie 1897;

Având în vedere motivele reclamantului în susținerea acțiunii sale și care sunt următoarele:

1. Testamentul Ecaterinei în profitul soțului său Gheorghe, n'ar fi de cât rezultatul unor machinațiuni întrebuițate de acest din urmă pentru a dirigea voința decedatei în favoarea sa.

Având în vedere că pentru a face evident acest motiv, reclamantul articulează o serie de fapte din care ar reeși un sentiment cu totul contrar simpatiei ce trebuie să domnească între soți în timpul căsătoriei;

Că din depozițiile martorilor admiși de acest tribunal prin jurnalul No. 965 din 9 Februarie 1899 ar resulta că traiul testatoarei cu soțul său era insuportabil, că acest din urmă ar fi exploatat numai în profitul său venitul imobilului dotal fără a avea grije de soția sa, că chiar a și părăsit-o în primii 3 ani de căsătorie (actul dotal poartă data de 27 Noembrie 1876), că Ecaterina în urma acestor fapte a și cerut separația de patrimoniu, prin petiția din 12 Marte 1879 adresată acestui tribunal;

Având în vedere că reclamantul în susținerea părerii sale mai invoacă și faptul că testamentul poartă data de 30 Noembrie 1897, iar autentificarea nu are loc de cât la 8 Decembrie, adică cu o zi înaintea decesului, ceea ce ar denota o oare-care hesitare din partea defunctei, și o stăruință fără soluție de continuitate din partea soțului, care în acest scop nici nu lasă reclamantului puțința de a pătrunde la bolnavă;

Considerând că testamentele sunt acte de ultimă voință și că, prin urmare, e de cea mai mare importanță ca justiția să fie cât se poate de scrupuloasă cu pretențiunile acelor ce vor să le anuleze, că din chiar tradiția dreptului roman reese că voința lui *decius* trebuie să fie respectată, de oare-ce pentru strămoșii noștri testamentul era echivalentul unei legi care regula moștenirea defunctului *uli legassit, ita jus esto*;

Considerând că această tradiție s'a transmis și poporului nostru și se perpetuează prin aceea ce numește el, *a lăsat cu limbă de moarte*;

Considerând că, în speță, de și din depozițiile martorilor propuși de reclamant ar resulta o oare-care răceală între testatoare și soțul său, mai ales la începutul căsniciei, totuși, aceste depozițiuni perd întreaga lor valoare fiind anihilate atât prin acelea ale martorilor pârâtului, cât mai ales prin faptul că defuncta a continuat să conviețuiască cu soțul său aproape 20 ani, ceea ce ne face să presupunem cu temeinicie, că viața între soți n'a fost atât de insuportabilă după cum reclamantul voește să dovedească;

Considerând pe de altă parte că faptul d'a fi cerut separație de patrimoniu la 3 ani după căsătoria sa cu pârâtul, nu poate îndritui pe reclamant să deducă răul trai dintre soți într-un cât se știe, că în cele mai multe împrejurări și mai cu seamă în căsătoriile comercianților, separațiunea intervine ca o măsură de prudență fără să atingă câtuși de puțin sentimentele de afecțiune ale soților;

Considerând că din faptul că testamentul poartă data de 30 Noembrie, iar autentificarea nu are loc de cât 8 zile mai târziu, nu se poate trage conclusia de anulare a actului însuși, într-un cât nici un text de lege nu impune ca actele să fie ridigiate în chiar ziua autentificării lor;

Considerând că reclamantul invoacă în beneficiul cauzei sale captațiunea testatoarei; că după definițiune, captațiunea este întrebuițarea mijloacelor care tind să inducă în eroare pe acel ce voește să testeze, fie prin lingușire, fie prin machinațiuni frauduloase ca: sequestrare, denigrare, etc.;

Considerând că din depozițiile martorilor ascultați în acest scop, nu reese de loc lingușirile de care ar fi usat pârâtul pentru a dirigia voința defunctei într-o altă direcție, de cât aceia impusă de afecțiunea sa; că denigrări și calomnii, nu se constată că ar fi intervenit din partea pârâtului contra reclamantului, pentru a înstreina simpatia defunctei către fratele său, că din contră acest din urmă fiind dominat de ideea de a moșteni pe testatoare, voia prin toate mijloacele să pue în imposibilitate de a și exprima voința, fie prin intervențiunii pe lângă medici din oraș, de la care voia să obțină o declarație că defuncta era nebună, ceea ce i s'a refuzat, fie pe calea intimidărilor de orî-ce natură, lucru care a și determinat pe pârât să facă apel la oficiul poliției, atât pentru a pune un obstacol lui C. Popescu, care nu și putea manifesta mai bine dragostea sa frățască de cât prin sgomot și scandal, cât mai cu seamă pentru a lăsa liniștite ultimele momente ale muribundeii, care nu avea altă vină de cât aceea de a fi agonisit puțină avere, în timp de peste 20 ani de căsnicie, alături de bărbatul său, pârâtul de azi;

Considerând că din faptele arătate, în zadar s'ar trage conclusia sequestrării defunctei și decii a captației sale, într-un cât e cert că orî-cine altul afară de scandalagiul frate putea pătrunde la testatoare;

Considerând că dovada machinațiunilor întrebuițate pentru a căpăta voința defunctei să testeze în beneficiul soțului său, că prin urmare primul motiv pentru anularea testamentului Ecaterinei Peța nefiind fondat, el cată a fi respins.

II. *Defuncta nu mai putea fi conscientă de actele sale, dată fiind maladia de care suferea—artereo-sclerosă—și momentul când și-a dat consimțământul în prezinua morții sale.*

Având în vedere certificatul eliberat de Dr. Ciolac, în baza căruși s'a delegat un judecător, pentru a merge la locuința testatoarei să și ia consimțământul;

Având în vedere că atât din numitul act, cât și din certificatul de moarte No. 536 din 11 Decembrie 1897, eliberat de oficiul stărei civile din urba Giurgiu și semnat de medicul Dr. D. Davidescu, rezultă că boala de care a murit defuncta era într'adevăr *arterio-sclerosă*;

Având în vedere că reclamantul în susținerea părerii invoacă opiniunea profesorului de la Universitatea din Erlagen Strümpele, care în tratatul său de Patologie specială și terapeutică boalelor interne, ediția 1891, tomul I, pagina 499 susține: că *arterio-sclerosă*, conduce la finele evoluțiunii sale la ramolismul cerebral;

Considerând că după același autor, la locul citat, boala în chestiune începe prin a ataca inima și numai în urmă trece la creșterea pacientului;

Considerând că, în speță trebuie să presupunem că evoluția morbului nu se făcuse în mod complet, de oare-ce în uvragiul citat la pagina 367 și 368 vol. II, sfârșitul arterio-sclerozei este în mod fatal nebunia;

Considerând că acest lucru nu se observă în cazul nostru de oare-ce atât martorii cari au văzut pe defuncta în ultimele-î momente cât și doctorul Ciolac, medicul curant, nu au remarcat o ast-fel de stare;

Considerând pe de altă parte că din procesul-verbal de autentificarea testamentului rezultă în mod evident, că judecătorul care a instrumentat actul, a constatat deplinătatea facultăților mintale a Ecaterinei Peța;

Că față cu aceste constatări de origini atât de diferite și totuși conforme, ne vedem obligați să conchidem că: sau maladia nu s'î făcuse evoluția în mod complet, prin urmare în momentul decesului nu fusese atinsă de cât inima pacientei ceea ce i-a determinat moartea, sau că chiar în arterio-scleroza sunt excepțiuni cu privire la efectul final al acestei maladii;

Că în aceste condițiuni și acest al doilea motiv cată a fi respins ca nefondat.

III. S'au violat dispozițiunile art. 13, 18 și 19 al. 2; 33 No. 2 și 33 al. 1 din legea autentificării actelor, precum și dispozițiunile art. 7 și 17 din legea organizării judecătorești;

Având în vedere susținerile reclamantului după care identitatea martorilor asistenți în momentul autentificării testamentului la domiciliul defunctei, n'ar fi pe deplin stabilită, decî nu s'a ținut seamă de prescripțiunile art. 13 și 18 din legea autentificării actelor, precum nici de dispozițiunile art. 19 al. 2 și art. 33 No. 2 din citata lege, întru cât locuința testatoarei, unde a instrumentat magistratul n'ar fi indicată cu precizie.

In ce privește prima obiecțiune:

Considerând că din art. 13 litera a rezultă că identitatea se poate stabili «prin cunoștința personală a funcționarului public chemat a adevări, și care o declară în act»;

Considerând că această declarație există în procesul-verbal de autentificare, de oare-ce magistratul susține că «identitatea defunctei a constat-o prin martorii G. Grigoriu, liber și G. Georgescu apărător la judecătorul de pace, personal cunoscuți nouă»;

Considerând că în aceste condițiuni litera legii s'a îndeplinit, pretențiunea reclamantului de a se anula testamentul pe baza art. 13 și 18 cată a fi respins.

In ce privește a doua obiecțiune:

Având în vedere art. 19 al. 2 și 33 No. 2 din legea autentificării actelor, din care reese că judecătorul trebuie să indice în procesul-verbal locuința unde a instrumentat;

Considerând că din procesul-verbal de autentificare rezultă că judecătorul «s'a transportat în acest oraș la domiciliul d-nei Ecaterina Peța Gheorghe în strada Oborului No. 49» că de și se susține insuficiența arătării domiciliului, întru cât numele orașului n'ar fi indicat totuși numai cine n'ar voi, n'ar putea ști că prin

cuvintele «în acest oraș» judecătorul a înțeles orașul Giurgiu, orașul de reședință al tribunalului;

Considerând pe de altă parte, că din complexul actului criticat, rezultă în deajuns indicarea domiciliului testatoarei, că decî dispozițiunile art. 19 al. 2 și 33 No. 2 fiind îndeplinite, urmează ca și această obiecțiune să fie înlăturată;

Având în vedere că cea de a treia și ultima obiecțiune a reclamantului, după care ar trebui anulat testamentul, fiind dat că nu s'a ținut seamă de prescripțiunile art. 7 și 17 din legea de organizare judecătorească;

Având în vedere că în conformitate cu acele articole ar urma ca în lipsa Președintelui, el să nu poată fi înlocuit de cât de un membru de ședință, sau chiar de judele sindic, când acesta ar avea delegație de la Ministerul de justiție să ia parte la lucrările tribunalului;

Având în vedere că, în speță există o ast-fel de delegație, că decî în neconformitate cu legea judele supleant a delegat să instrumenteze la domiciliul defunctei pe superiorul său în grad, pe judele sindic, când numai acest din urmă putea să delege pe supleant sau să s'î dea delegație lui însuși;

Considerând însă că legea pentru organizarea judecătorească nu determină în mod limitativ atribuțiunile supleantului, că în sistemul de aplicațiune al acestei legi, el ia parte la toate lucrările tribunalului, fără nici o distincțiune de cei-l'alți judecători, că orî de câte orî legiuitorul a înțeles să dea atribuțiuni speciale diversilor magistrați ce compun tribunalul a spus-o în mod categoric;

Considerând că de și din articolele citate ar reesi cum că delegațiunea pentru a instrumenta, trebuie să emane de la Președintele tribunalului, totuși în partea finală a art. 861 din Codul civil, legiuitorul lasă să se înțeleagă că judecătorul delegat este numit de tribunal;

Că în aceste condițiuni, tribunalul cu o singură secție, cum este cel de Vlașca, fiind compus dintr'un Președinte, un membru de ședință și un supleant, acest din urmă e mai firesc să poată semna pentru cei d'întîi și să agizeze în numele lor, decî să dea chiar delegațiuni judeului sindic, întru cât acesta nu ia parte de cât în mod incidental la lucrările secției;

Considerând, în fine, că art. 7 și 17 în distincțiunea ce par a face între diverși magistrați ce compun tribunalul, se raportează la atribuțiunile lor din punct de vedere contencios iar nu grațios și administrativ, căci din aceste din urmă puncte pe vedere toți trebuiesc considerați egali, după cum rezultă din chiar practica de toate zilele;

Că în aceste condițiuni și această ultimă obiecțiune fiind neîntemeiată, ca și cele ce preced și acest al treilea motiv cată a fi înlăturat.

Pentru aceste motive redactate de d-l supleant Teodorescu, respinge ca nefondată acțiunea intentată de C. Popescu, contra lui Peța Gheorghe, prin petițiunea înregistrată la No. 1812/98.

(ss) I. A. Florian, Iulian Teodorescu.

(s) grefier I. Constantinescu.